

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIETYBĖS ĮSTATYMO NR. XI-1196 7 IR 26 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo Nr. XI-1196 7 ir 26 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas remiantis 2024 m. gegužės 12 d. privalomojo referendumo dėl Konstitucijos 12 str. pakeitimo rezultatais. Nors pilietybės išsaugojimo referendume dalyvavo ir teigiamai pasisakė milžiniškas balsuojančiųjų skaičius, dėl aukštos Konstitucijos I skirsnio straipsnio keitimui reikalingos balsavimo kartelės, šis, jau antrasis, referendumas nepavyko.

Esame diasporinė tauta, todėl turime pripažinti, kad užsienyje gyvenantys Lietuvos Respublikos piliečiai – lygiai tokie patys piliečiai su visomis pareigomis ir privilegijomis. Ir ypač esant sudėtingai geopolitinei situacijai mums ypač reikalinga pilietiška, aktyvi diaspora.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, Seimui pasikreipus išaiškinimo dėl priimtos išimties, kad Lietuvos Respublikos piliečiai, po 1990 m. kovo 11 d. išvykę iš Lietuvos Respublikos ir įgiję Europos Sąjungos ar Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos valstybės narės pilietybę, gali išsaugoti arba susigrąžinti Lietuvos Respublikos pilietybę, savo 2017 m. spalio 20 d. sprendime „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 30 d., 2006 m. lapkričio 13 d. nutarimų, 2013 m. kovo 13 d. sprendimo nuostatų išaiškinimo“, konstatavo, jog leidus išsaugoti LR pilietybę įgijus šioms organizacijoms priklausančių valstybių pilietybes, būtų per plati išimtis, nes prieštarautų Konstitucijos 12 straipsnio nuostatai.

Todėl dabar siūloma siaurinti išimti ir leisti išlaikyti LR pilietybę tik po 1990 m. kovo 11 d. išvykusiems iš Lietuvos Respublikos piliečiams ir įgijusiems tik Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos valstybės narės ir Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos partnerės Europos Sąjungos valstybės pilietybę. Tai susiaurina valstybių skaičių ir tai taikoma tik retomis išimtimis.

Tikslas – padėti daliai mūsų Lietuvos Respublikos piliečių išlaikyti teisinį ryšį su valstybe.

Taip pat Įstatymu siūloma asmenims, įgijusiems kitos valstybės pilietybę, nustatyti apie pranešti Lietuvos Respublikos institucijoms, kai baigs galioti asmens Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinantis dokumentas – šiuo metu asmuo pranešti įgaliotoms institucijoms turi 2 mėnesius nuo kitos valstybės pilietybės įgijimo. Manoma, kad tokia nuostata dabar yra neveiksminga, o keičiantis asmens pilietybę patvirtinančius dokumentus asmuo galėtų informuoti atitinkamas institucijas apie įgytą kitos valstybės pilietybę. Tikslas – sudaryti veiksmingą ir veikiančią galimybę Lietuvos Respublikos piliečiams informuoti atsakingas institucijas apie kitos valstybės pilietybės įgijimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Seimo narė Dalia Asanavičiūtė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu yra numatytos vienuolika išimčių, kada Lietuvos Respublikos pilietis kartu gali būti ir kitos valstybės pilietis. Įstatymu siūloma priimti dvyliką išimtį.

Taip pat šiuo metu pagal galiojančią reguliavimą, Lietuvos Respublikos piliečiui, įgijusiam kitos valstybės pilietybę, privaloma apie tai pranešti LR Vyriausybės įgaliotai institucijai arba Lietuvos Respublikos diplomatinei atstovybei ar konsulinei įstaigai per 2 mėnesius nuo kitos valstybės pilietybės įgijimo

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Priėmus įstatymą, Lietuvos Respublikos piliečiai, gimimu įgiję Lietuvos Respublikos pilietybę, išvykę iš Lietuvos Respublikos po 1990 m. kovo 11 d. ir įgiję Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos valstybės narės ar Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijos partnerės Europos Sąjungos valstybės narės pilietybę, galėtų išsaugoti Lietuvos Respublikos pilietybę pagal atskirą išimtį.

Taip pat priėmus Įstatymo pakeitimus, LR piliečiai, įgiję kitos valstybės pilietybę, turėtų apie tai pranešti LR Vyriausybės įgaliotai institucijai arba Lietuvos Respublikos diplomatinei atstovybei ar konsulinei įstaigai po Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinančio dokumento galiojimo datos pabaigos.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamos priimto įstatymo pasekmės nenumatomos.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo priėmimas kriminogeninei situacijai ir korupcijai įtakos neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Projekto įgyvendinimas neturės neigiamos įtakos verslui ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymą, nereikės koreguoti jokių kitų teisės aktų.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštaruja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymui įgyvendinti nereikia priimti papildomų įgyvendinamųjų teisės aktų.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„Lietuvos Respublikos pilietybė“, „Dviguba pilietybė“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.